DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

25. september 1997 *

I sag C-307/96,

angående en anmodning, som Tribunal du travail de Bruxelles i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Salvatore Baldone

mod

Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 95a i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), og som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992 (EFT L 136, s. 7),

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Sevón, og dommerne D.A.O. Edward (refererende dommer) og P. Jann,

generaladvokat: M.B. Elmer
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Salvatore Baldone ved repræsentant for Sammenslutningen af Kristelige Fagforeninger Daniel Rossini

— Institut national d'assurance maladie-invalidité ved advokat Jean-Jacques Masquelin, Bruxelles

— den belgiske regering ved kommitteret Jan Devadder, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 12. juni 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 5. september 1996, indgået til Domstolen den 29. september 1996, har Tribunal du Travail de Bruxelles i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 95a i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter »forordning nr. 1408/71«), og som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992 (EFT L 136, s. 7, herefter »ændringsforordningen«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Salvatore Baldone og Institut national d'assurance maladie-invalidité (herefter »INAMI«) vedrørende INAMI's afgørelse om at foretage en ny beregning af Baldone's invaliditetsydelser med virkning fra den 1. juni 1992, hvor ændringsforordningen trådte i kraft.

3 Baldone blev uarbejdsdygtig den 4. maj 1970 i Belgien. Da han havde været forsikret successivt i Italien (169 uger), i Tyskland (30 måneder) og i Belgien (2 366 dage) blev hans ret til invaliditetsydelser gennemgået af de italienske, tyske og belgiske kompetente institutioner i henhold til artikel 40 i forordning nr. 1408/71 og fastsat i henhold til artikel 46 i samme forordning.

4 INAMI fastsatte den belgiske ydelse den 13. september 1985; denne ydelse, der var fastsat alene efter reglerne i den belgiske lovgivning, blev i henhold hertil tilpasset som følge af ændringer i de udenlandske ydelser og udviklingen i vekselkurserne.

5 Den 1. oktober 1985 anlagde Baldone sag ved Tribunal du travail de Bruxelles til prøvelse af INAMI's afgørelse af 13. september 1985, idet han gjorde gældende, at ydelsen ikke var korrekt beregnet. Under denne sag påberåbte han sig det princip, der er klarlagt i Domstolens dom af 18. februar 1993 (sag C-193/92, Bogana, Sml. I, s. 755), hvorefter reguleringen af en invaliditetsydelse, som navnlig skyldes udsving i de gennemsnitlige vekselkurser eller den almindelige økonomiske og sociale udvikling i de pågældende stater, ikke må foretages på grundlag af national ret, men skal ske i henhold til artikel 51, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.

6 Som følge af denne dom berigtigede og forhøjede INAMI den 4. maj 1994 Baldone's invalidepension med virkning fra den 1. oktober 1972 og meddelte ham den berigtigende afgørelse. INAMI tildelte imidlertid kun den omberegnede ydelse for perioden før den 31. maj 1992. For perioden herefter nedsatte INAMI af egen drift ydelsesbeløbet efter de nye regler i ændringsforordningen. Sidstnævnte, hvorved artikel 46 i forordning nr. 1408/71 og bestemmelserne for beregning af pensionsydelser blev ændret, var faktisk mindre fordelagtige for Baldone.

7 Den 30. maj 1994 anlagde Baldone en ny sag ved Tribunal du travail de Bruxelles til prøvelse af den berigtigende afgørelse af 4. maj 1994, idet han har gjort gældende, at INAMI, ved af egen drift at foretage en ny beregning af pensionsydelsen, har tilsidesat artikel 95a, stk. 4, 5 og 6, i forordning nr. 1408/71, der er indføjet ved ændringsforordningen. INAMI er i modsætning hertil af den opfattelse, at afgørelsen af 4. maj 1994 — da den er den første afgørelse, der indeholder en korrekt fastsættelse af Baldone's pensionsrettigheder — skal betragtes som en ny afgørelse om tilkendelse af pension, således at de nye beregningsregler, der er indføjet ved ændringsforordningen, ifølge artikel 95a, stk. 1, 2 og 3, i forordning nr. 1408/71 skal finde anvendelse.

8 Artikel 95a i forordning nr. 1408/71, der er indføjet ved ændringsforordningen, bestemmer følgende:

»Overgangsbestemmelser for anvendelse af forordning (EØF) nr. 1248/92

1. Forordning (EØF) nr. 1248/92 giver ikke ret til ydelser for noget tidsrum, der ligger forud for den 1. juni 1992.

2. Enhver forsikrings- eller bopælsperiode, der er tilbagelagt efter en medlemsstats lovgivning forud for den 1. juni 1992, skal medregnes ved afgørelsen af ret til ydelser efter bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 1248/92.

3. Med forbehold af bestemmelserne i stk. 1 kan rettigheder tilkendes i medfør af forordning (EØF) nr. 1248/92, også selv om de vedrører en begivenhed, der er indtrådt før den 1. juni 1992.

4. Rettigheder, der tilkommer personer, som har fået tillagt pension før den 1. juni 1992, kan på begæring tages op til revision under hensyntagen til bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 1248/92.

5. Såfremt den i stk. 4 omhandlede begæring indgives inden for en frist på to år efter den 1. juni 1992, erhverves rettigheder i medfør af forordning (EØF) nr. 1248/92 med virkning fra nævnte dato, uden at nogen medlemsstats lovbestemmelser om bortfald eller forældelse af rettigheder kan gøres gældende over for de pågældende.

6. Såfremt den i stk. 4 omhandlede begæring indgives efter udløbet af fristen på to år efter den 1. juni 1992, erhverves de rettigheder, der ikke er bortfaldet eller forældet, fra datoen for begæringens indgivelse, med forbehold af gunstigere bestemmelser i en medlemsstats lovgivning.«

9 Tribunal du travail de Bruxelles, der er i tvivl om fortolkningen af denne bestemmelse, har udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 95a, stk. 1, 2 og 3, i forordning nr. 1408/71, som indføjet ved forordning nr. 1248/92, fortolkes således, at den kompetente institution i en medlemsstat — når den efter den 31. maj 1992 foretager en fastsættelse af en invalidepensionists rettigheder i henhold til disse forordninger — for så vidt angår den periode, der er afsluttet den 31. maj 1992, skal anvende bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 (navnlig artikel 46) i den kodificerede udgave i forordning nr. 2001/83 af 2. juni 1983 og, fra og med den 1. juni 1992, bestemmelserne i forordning nr. 1408/71, som ændret ved forordning nr. 1248/92?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, finder bestemmelserne da anvendelse på samme måde,

a) når den pågældende afgørelse er den første fastsættelse af den sikredes rettigheder i henhold til disse forordninger, som denne institution foretager

b) når den første afgørelse, der er truffet før den 1. juni 1992, ikke indeholdt en korrekt fastsættelse af rettighederne i henhold til forordningerne, og derfor skulle ophæves og erstattes efter den 1. juni 1992 af en berigtigende afgørelse, der således er den første afgørelse, der indeholder en korrekt fastsættelse af rettighederne i henhold til forordningerne

c) når den første afgørelse, der er truffet før den 1. juni 1992, og som oprindeligt var korrekt, skal ophæves og erstattes af en anden afgørelse efter den 1. juni 1992, fordi en anden kompetent institution har truffet en berigtigende afgørelse?

3) Såfremt de første to spørgsmål besvares bekræftende, kan en ny fastsættelse af ydelsen den 1. juni 1992 da have til følge, at den fremtidige ydelse nedsættes i forhold til det beløb, der blev udbetalt den 31. maj 1992 i henhold til de dagældende bestemmelser, når forordning nr. 1248/92 hverken har ændret eller suppleret artikel 118 til 119a i forordning nr. 574/72, således at de finder anvendelse den 1. juni 1992?«

10 Med disse præjudicielle spørgsmål, som vil blive behandlet samlet, ønsker den forelæggende ret reelt oplyst, om artikel 95a i forordning nr. 1408/71, der er indføjet ved ændringsforordningen, er til hinder for, at en medlemsstats kompetente institution af egen drift anvender beregningsreglerne i ændringsforordningen til skade for den sikrede, når denne før reglernes ikrafttræden den 1. juni 1992 har fået fastsat en invalidepension i henhold til de bestemmelser i forordning nr. 1408/71, der var anvendelige før nævnte tidspunkt, og når afgørelsen vedrørende nævnte pension er blevet berigtiget efter den 31. maj 1992.

11 Hertil bemærkes, at når invaliditetsydelsen er fastsat før ikrafttrædelsen af ændringsforordningen, finder artikel 95a, stk. 1, 2 og 3, i den ændrede forordning nr. 1408/71 ikke anvendelse.

12 Sådanne situationer henhører derimod under artikel 95a, stk. 4, 5 og 6, i den ændrede forordning nr. 1408/71.

13 Sidstnævnte bestemmelse finder anvendelse i en situation som den, der foreligger i hovedsagen. Den omstændighed, at en medlemsstats kompetente institution som følge af en forkert beregning af den pågældende ydelse foretager en ny beregning af en ydelse efter ikrafttrædelsen af ændringsforordningen og berigtiger det beløb, der skal udbetales, kan ikke danne grundlag for nye rettigheder — men medfører alene, at der skal foretages en korrekt fastsættelse af den ydelse, der tidligere er erhvervet ret til.

14 Artikel 95a, stk. 4, fastslår udtrykkeligt, at rettigheder, der tilkommer personer, som har fået tillagt pension før den 1. juni 1992, på begæring kan tages op til revision under hensyntagen til bestemmelserne i ændringsforordningen. Artikel 95a, stk. 5 og 6, fastsætter dernæst de regler, der skal anvendes, alt efter om denne begæring indgives inden for en frist på to år fra den 1. juni 1992 eller efter udløbet af denne frist.

15 Formålet med artikel 95a, stk. 4, er at gøre det muligt for den sikrede at anmode om revision af ydelser, der er tillagt under anvendelse af forordningen, før ændringerne blev foretaget, når reglerne i ændringsforordningen må antages at være mere fordelagtige for ham, og at opretholde de tillagte ydelser ifølge bestemmelserne i forordningen, før denne blev ændret, i en situation, hvor ydelserne viser sig at være mere fordelagtige end ydelserne efter ændringsforordningen.

16 Det fremgår således klart af såvel ordlyden som opbygningen af artikel 95a, stk. 4, at anvendelsen af bestemmelserne i ændringsforordningen på pensionsrettigheder, der er fastsat før den 1. juni 1992, er betinget af en udtrykkelig anmodning fra den sikrede. Den kompetente institution kan således ikke træde i den sikredes sted, særligt ikke når institutionernes berigtigelse af egen drift vil være til skade for den pågældende (jf. dom af 13.10.1976, sag 32/76, Saieva, Sml. s. 1523, præmis 15, 16 og 17).

17 En revision, foretaget af den kompetente institution af egen drift, af en invaliditetsydelse, der er fastsat forud for ændringsforordningen, indebærer netop, at den initiativret, som artikel 95a, stk. 4, alene tillægger den sikrede, fratages ham.

18 De af Tribunal du travail de Bruxelles forelagte spørgsmål skal således bevares med, at artikel 95a i forordning nr. 1408/71, der er indføjet ved ændringsforordningen, er til hinder for, at en medlemsstats kompetente institution af egen drift anvender beregningsreglerne i ændringsforordningen til skade for den sikrede, når

denne før reglernes ikrafttræden den 1. juni 1992 har fået fastsat en invalidepension i henhold til de bestemmelser i forordning nr. 1408/71, der var anvendelige før dette tidspunkt, og når afgørelsen vedrørende nævnte pension er blevet berigtiget efter den 31. maj 1992.

Sagens omkostninger

19 De udgifter, der er afholdt af den belgiske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal du travail de Bruxelles ved dom af 5. september 1996, for ret:

Artikel 95a i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, og som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992, er til hinder for, at en medlemsstats kompetente institution af egen drift anvender beregningsreglerne i ændringsforordningen til skade for den sikrede, når denne

før reglernes ikrafttræden den 1. juni 1992 har fået fastsat en invalidepension i henhold til de bestemmelser i forordning nr. 1408/71, der var anvendelige før dette tidspunkt, og når afgørelsen vedrørende nævnte pension er blevet berigtiget efter den 31. maj 1992.

Sevón Edward Jann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 25. september 1997.

R. Grass L. Sevón

Justitssekretær Formand for Første Afdeling